

12e JAARGANG

NUMMER 5

MEI 1976

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling +
+ gaat het denken aan het doen +
+ vooraf. Bij het handelen van +
+ klassen of massa's blijkt de +
+ betekenis van het handelen +
+ pas achteraf. Hier gaat de +
+ daad vooraf aan het begrip. +
+++++

Th. Maassen

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige* bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam-west
Postgiro 307695

T W E E   H E R D E N K I N G E N

Op het moment dat deze regels onder de ogen van onze lezers komen, is het juist een halve eeuw geleden dat het overkoepelend orgaan van de Britse vakbeweging de beroemde, of beter nog misschien beruchte, algemene staking van 1926 uitriep. Zij begon op de 4e mei van dat jaar om 0.00 uur en zij eindigde op de 12e mei, eveneens om middernacht. Het was een gebeurtenis die tot op heden toe in Groot-Brittannië buitengewoon sterk in de herinnering is blijven voortleven. Op sommigen maakte zij zulk een diepe indruk, dat zij haar een van de belangrijkste feiten in Englands jongste geschiedenis hebben genoemd. Anderen, met een tikkeltje meer gevoel voor verhoudingen, karakteriseerden haar als een van de belangrijkste mijlpalen in de historie van de Britse arbeidersbeweging. Wij houden, om redenen die wij aanstonds nader uiteen zullen zetten, de laatste karakteristiek voor juist, vooropgesteld dan, dat met "de Britse arbeidersbeweging" de *oude*, de officiële en traditionele arbeidersbeweging wordt bedoeld, die met de beweging der arbeiders niets gemeen heeft.

Hoe dit alles echter ook moge zijn, de meidagen van 1926 en wat daaraan voorafging, raakten in Engeland nooit in de vergetelheid. Dat nu verklaart, dat zij thans, na precies vijftig jaar, aan gene zijde van Het Kanaal uitgebreid zijn herdacht. In feite kan daarbij worden gesproken van twee soorten van herdenkingen met een totaal verschillend karakter: één door de Britse intellectuelen en één door 'n deel van de Britse arbeiders. De Britse Labourparty heeft tot op het moment dat wij deze regels schrijven - omstreeks half april - aan het konflikt van 1926 nog niet de minste aandacht geschonken en het komt ons hoogst onwaarschijnlijk voor, dat zij dat alsnog zal doen. Dat is ook niet meer dan begrijpelijk.

De Britse Labourparty is een organisatie die uitsluitend in parlementaire politieke aktie is geïnteresseerd en wier aktiviteit alleen maar gericht is op het verkrijgen van zoveel mogelijk zetels in het Lagerhuis of in het Hogerhuis. Dat is nu zo en dat was een halve eeuw geleden al niet anders. Met de algemene staking van mei 1926 hadden de politici van Labour geen enkele bemoeienis. Zij stonden, uiteraard, volstrekt vijandig tegenover de algemene staking omdat ze iedere vorm van industriële aktie vrees-

den, maar op het verloop ervan hadden zij geen enkele invloed. Het was een gebeurtenis die zich geheel buien hen om voltrok.

Al in het jaar 1911 hadden vier parlementsleden van Labour een wetsontwerp gemaakt, dat ertoe strekte stakingen onwettig te maken, tenzij ze dertig dagen van tevoren waren aangekondigd. In Labour's verkiezingsprogramma van 1922 werd verklaard, dat de Labourparty "het beste bolwerk tegen proletarisch geweld en tegen de klassenstrijd was", een volstrekt juiste definitie, waaraan tot op heden toe te weinig aandacht is geschonken. De eerste Labourregering (die van 1924) maakte zich gereed de noodwet op de bijzondere bevoegdheden (de Emergency Powers Act) te hanteren toen er een staking van het spoorwegpersoneel dreigde. De volstrekte hulpeloosheid van de Labourparty ten aanzien van de algemene staking werd wellicht het duidelijkst tot uiting gebracht door de voormalige minister-president van het eerste Labourkabinet, de heer Ramsey MacDonald. Enkele uren voordat de staking begon, verklaarde hij in een rede:

"Ik heb het al eerder in het Lagerhuis gezegd, ik ben er tegen, ik ben er oprecht tegen' Maar even oprecht gesproken: wat kunnen wij in hemelsnaam ertegen doen?"...

Wat de Britse vakbeweging betreft, in tegenstelling tot de Labourparty was zij bij de algemene staking van 1926 nauw betrokken. Niettemin: ook voor de vakbeweging is er niet zo heel veel reden tot een herdenking. Zij heeft bepaald weinig behoefte aan het ophalen van oude herinneringen en zij zou de algemene staking het liefst maar aan de vergetelheid zien prijsgegeven. Het enige wat er dan ook tot dusver van haar kant is geschied is dit, dat Lord Feather, de man die tot voor kort een der topfiguren der Britse vakbeweging was en die - vanwege zijn voortreffelijke verdiensten voor het Britse kapitalisme in de adelstand is verheven - een voorwoord heeft geschreven bij een boekje over de algemene staking van de hand van Robin Page Arnot. Het boekje is één van de vele publikaties, die in de achter ons liggende weken over de gebeurtenissen van mei '26 het licht hebben gezien. Het verschilt echter van al die andere publikaties in één belangrijk opzicht: het is een herdruk. De oorspronkelijke uitgave dateert van december 1926, dus nog uit het jaar van de staking zélf. Het werd samengesteld aan de hand van materiaal, dat werd verzameld door het wetenschappelijk bureau van de Labourparty, het Labour Research Department. Het is een buitengewoon belangwekkend, rijkelijk van originele dokumenten voorzien werkje, dat echter uitsluitend de officiële dokumenten en feiten behelst, waaronder men te verstaan heeft: de dokumenten en feiten, die de Britse vakbeweging aan de openbaarheid heeft willen prijsgeven. Daarin ligt het onderscheid met de overige publikaties, waarmee de Britse boekenmarkt thans min of meer wordt overstromd.

Het is die stroom van geschriften, die wij hierboven hebben aangeduid als de herdenking van de algemene staking door de Britse intellektuelen. De meeste van hen, ook dan wanneer zij tot de sympathisanten van Labour kunnen worden gerekend, stellen zich veel onafhankelijker op dan partij of vakbeweging, doen de werkelijkheid minder geweld aan en verzuimen niet om gewag te maken van de vrees die de algemene staking van '26 niet slechts de Britse heersende klasse, maar tevens de zogenaamde stakingsleiders inboezemde. Sommige van deze auteurs laten er ook geen enkele twijfel over bestaan, dat er de leiders van de algemene staking alles aan was gelegen,

de aktie, die zij niet hadden weten te voorkomen, zo snel als maar enigszins mogelijk was te beëindigen. Het feit werd in de loop van de verstreken halve eeuw al enkele malen vermeld, bijvoorbeeld door Allen Hutt in zijn in 1937 verschenen boekje "The post-war history of the British working class" ("De na-oorlogse geschiedenis van de Britse arbeidersklasse"). Bij de herdenking van nu is er van verscheidene kanten wederom het volle licht op geworpen. Vandaar dat de meeste van die herdenkingspublicaties bij de Britse vakbeweging uiterst gemengde gevoelens zullen hebben wakker geroepen in plaats van geestdrift.

Het is, in aansluiting daarop, wellicht niet oninteressant om mee te delen, dat de schrijver van dit opstel in de eerste week van april in diverse Londense boekwinkels zoveel geschriften over de algemene staking van 1926 heeft aangetroffen, dat het hem duizelde, maar dat in de, overigens op het gebied van geschiedenis, economie, sociologie en arbeidersbeweging voortreffelijk voorziene boekhandel van de London School of Economics, van al die werken geen enkel exemplaar te ontdekken viel. Het feit kan wellicht hieruit worden verklaard, dat deze Londense school voor economie indertijd is gesticht door de bekende Labour-voorman Harold J. Laski en dat aan deze instelling vele bekende figuren van Labour (o.a. Sydney Webb) als leerkracht verbonden zijn geweest en dat zij steeds een instelling is gebleven, die met Labour nauwe relaties onderhoudt. In elk geval: wat sommige schrijvers over de algemene staking van 1926 weten mee te delen omtrent de houding van de vakbeweging, de vakbewegingsleiders en de Labourpolitici is niet bepaald geschikt voor het instandhouden van de officiële mythen en legenden. Wie nu nog steeds gelooft, dat de zogenaamde Britse arbeidersbeweging de Britse arbeiders vertegenwoordigt, ziet bij het lezen van de herdenkingsgeschriften zijn geloof door de gepubliceerde feiten krachtig ondermijnd.

De dreiging van een algemene staking hing negen maanden lang in de lucht. Eind juli 1925 verklaarden de Britse mijn eigenaren, dat de economische situatie in de Britse steenkoolindustrie hen noopte tot een aanzienlijke loonsverlaging en toe een verlenging van de arbeidsdag. Het voorneemen wekte grote onrust onder de kompels. De vakbond van de mijnwerkers weigerde over een dergelijk voorstel te onderhandelen, begrijpend dat zo iets gelijk stond met volledig gezichtsverlies. De transportarbeidersbond en de vakverenigingen van het spoorwegpersoneel verklaarden zich bereid om eventueel uit solidariteit met de mijnwerkers hun leden tot staking op te roepen. De algemene raad van het Britse vakverbond zegde zijn steun toe.

Onder die omstandigheden en bij dat vooruitzicht besloot de regering op donderdag 30 juli 1925 haar financiële steun aan de steenkoolindustrie, die zij had willen beëindigen, te verlengen tot 1 mei 1926. De ondernemers, die vanwege de door de regering aangekondigde stopzetting van deze subsidie tot loonsverlaging en verlenging van de werktijd hadden besloten, zagen van hun voornemen af op vrijdag 31 juli. De mijnwerkers en de vakbeweging beschouwden dat als een grote overwinning, door hen op de regering en werkgevers behaald. De reeds vastgestelde mijnwerkersstaking werd afgelast. De bewuste 31ste juli 1925 bleef in de annalen der Britse arbeidersbeweging bekend onder de naam van "Rode Vrijdag".

In werkelijkheid was er door niemand een overwinning geboekt en door niemand een nederlaag geleden. Er was immers geen strijd geleverd. Het besluit van de regering en dat van de patroons kwam er alleen maar op neer, dat zij het daarop niet hadden durven laten aankomen. Nóg niet! Toen aan

de toenmalige premier Stanley Baldwin veel later eens de vraag werd gesteld, waarom zijn kabinet aan de vooravond van "Rode Vrijdag" de terugtocht had aanvaard, antwoordde hij: "Wij waren niet voor ~~de~~ slag gereed." Terstond echter ná "Rode Vrijdag" begonnen zowel de Britse regering als de Britse heersende klasse zich ernstig voor te bereiden op het gevecht, dat onvermijdelijk moest komen.

Van een dergelijke voorbereiding van de kant van de Britse vakbeweging is geen sprake geweest. Diverse schrijvers hebben haar deswege ernstig gekritiseerd. De vakbewegingsleiders, aldus de bewuste auteurs, wisten héél nauwkeurig, dat de situatie die zich eind juli 1925 voordeed zich eind april 1926 op precies dezelfde wijze zou herhalen. Zij wisten ook, dat de regering en de patroons dat evengoed begrepen als zijzelf en dat het dus onmogelijk zou zijn hen voor een tweede keer te verrassen. Niettemin - aldus nog steeds de auteurs die wij op het oog hebben - bleven de Britse vakbondsleiders zich vastklampen aan de illusie, dat een simpele herhaling van de stakingsdreiging voldoende zou zijn om de mijneigenaren en het kabinet wederom te doen retireren.

Wij houden deze kritiek niet voor ongerechtvaardigd, maar voor geheel onjuist. Wij zouden haar delen, indien de vakbeweging een strijdorganisatie ware en indien de Britse vakbondsleiders ook inderdaad van plan zouden zijn geweest ten strijde te trekken. Wie iets dergelijks wil moet zich ook op de strijd voorbereiden en wie dat dan nalaat blijft in gebreke. Maar er kan niet worden beweerd, dat de Britse vakbeweging in gebreke bleef, om de eenvoudige reden, dat zij geen strijd wilde.

Welnu, wie niet van plan is om te vechten, behoeft zich ook niet op het gevecht voor te bereiden. Wat het dreigement betreft: voor ons is het zeer de vraag of de Britse vakbeweging inderdaad heeft geloofd - zoals de hier bedoelde auteurs het voorstellen - dat een simpel dreigement voldoende zou zijn om regering en bourgeoisie te doen kapitulieren. Naar onze mening was het dreigement niet bedoeld om de heersenden maar om de uitgebuite onderdrukten te imponeren. Juist in de thans verschenen herdenkingsliteratuur is het materiaal te vinden, dat aan onze zienswijze krachtige steun verleent.

Eén van de schrijvers, die aan de Britse vakbeweging verwijt, dat zij zich niet op de algemene staking heeft voorbereid is Bob Dent in zijn drie jaar geleden al verschenen brochure "Lessons of the General Strike 1926" ("Lessen van de algemene staking 1926"). Hij spreekt, niet toevallig, in datzelfde geschrift ook over "het verraad" van de vakbeweging. Een dergelijke karakteristiek is volgens ons typerend voor een volslagen verkeerde kijk op de wezenlijke functie van de vakbonden. De heer A. Bonar Law, die enkele jaren vóór Baldwin en MacDonald minister-president van Groot-Brittannië was, gaf blijk van een heel wat realistischer opvatting, toen hij verklaarde, dat de vakbonden "de enige scheiding vormden tussen zijn klasse en de ineenstorting van de gevestigde orde", met andere woorden, het enige bolwerk, waar de burgerlijke maatschappij zich achter kon verschansen. Een dergelijke zienswijze huldigde kennelijk ook min of meer Beatrice Webb toen zij op 12 februari 1925 in haar agenda schreef dat alle leden van de Labourparty "in feite tot de regerende klasse behoorden". 1).

Dat de Britse vakbeweging géén strijd wilde is niet zo maar een bewering onzerzijds, maar een feit, dat aan de hand van het nu overvloedige historische materiaal onomstotelijk kan worden vastgesteld. In de eerste plaats: op 28 augustus 1925 - precies vier weken na Rode Vrijdag dus - be-

toogde het weekblad "Workers Weekly" dat men nog 34 weken voor de boeg had eer het grootste gevecht in de geschiedenis van de Britse arbeidersklasse zou beginnen en dat men zich voor dat gevecht gereed moest maken. Op grond daarvan is het niet vól te houden, dat de vakbondsleiding de noodzaak van een mobilisatie van alle krachten domweg over het hoofd zou hebben gezien, dan wel de ernst van de toestand zou hebben onderschat. Niet doordat zij de situatie verkeerd beoordeelde bleef zij werkloos, maar omdat zij niet van plan was om "het grootste gevecht in de geschiedenis van de Britse arbeidersklasse" werkelijk op te nemen.

In de tweede plaats: vele bronnen stemmen hierin met elkaar overeen, dat J.H. Thomas in de generale raad van het vakverbond (dus onder hen die de algemene staking van mei '26 leidden) de dominerende figuur was en dat hij zich in de aan de staking voorafgaande maanden een tegenstander van een militante houding had betoond (vgl. b.v. Farman, blz. 65). Diverse geschriften vermelden voorts de rede, die Thomas op 30 april 1926, aan de vooravond van de staking derhalve, hield in het uitvoerend orgaan van het Britse vakverbond. "Wij hebben", zo zei hij, "gestreefd naar (klassen)vrede, we hebben gepleit voor vrede, we hebben er om gesmeekt (bij de klassevijand kennelijk - red. D. en G.), omdat wij voor vrede zijn. Wij willen nog altijd vrede. Het land wil vrede. Zij die de strijd willen moeten daar maar de verantwoordelijkheid voor dragen" (Christopher Farman, blz. 117). Iets dergelijks verklaarde de vakbondsman Ben Tillet op 1 mei 1926, toen een delegatie van 't Britse vakverbond een onderhoud had met de eerste minister (Farman, blz. 117/118). Anders gezegd: zij die de algemene staking van mei 1926 uitriepen wilden haar in feite helemaal niet!

In de derde plaats: nog tijdens de duur van de staking die werd geproklameerd om de mijnwerkers te steunen, drong Jimmy Thomas aan op de aanvaarding van een door Lord Samuel als vrijwillig bemiddelaar voorgeslagen compromis, dat door de mijnwerkers zélf nadrukkelijk werd verworpen. "Het kan niet schelen wat de mijnwerkers er van vinden of wat wie dan ook ervan zal vinden, wij aanvaardden het", zei Thomas, die niet naliet ook tijdens de mede door hem geleide staking telkens weer publiekelijk te verkondigen dat hij er tegen was. Hij en anderen verklaarden, dat de mijnwerkers het compromis van Lord Samuel -die notabene *niet* namens de mijneigenaren doch geheel op eigen initiatief optrad, zodat zijn voorstel de mijnbezitters tot niets verplichtte- dienden te accepteren "in het belang van de gehele arbeidersklasse, bij welk wijder belang zij hun eigen bijzondere belangen dienden achter te stellen". Toen echter de staking, achter de rug van de mijnwerkers om en achter de rug van *alle* arbeiders om door de vakbondsleiders werd opgeheven, toen waren niet alleen de mijnwerkers, maar toen waren alle arbeiders woedend. Het bleek toen, dat de arbeiders zélf onder hun belang heel wat anders verstonden dan Jimmy Thomas en het Britse vakverbond er onder verstonden.

In de vierde plaats: op 3 mei 1926, op een moment, dat de stakingsoproep al was uitgegaan, zei J.H. Thomas in het Lagerhuis: "Ik heb er nooit een geheim van gemaakt, dat naar mijn overtuiging God ons mag bijstaan als de regering een nederlaag zou leiden". Met andere woorden: Thomas en zijn mede-vakbondsbestuurders waren al net zo bevreesd voor de arbeidersmassa's als de bezitters en de ministers van de Britse kroon. Er kan dan ook nauwelijks aan worden getwijfeld, dat hun vrees voortdurend toenam, naarmate - wat inderdaad het geval bleek - de staking aan kracht won. De stakingsoproep was al terstond op veel ruimer schaal gevolgd dan de "leiders" had-

den verwacht. Naarmate de tijd verstreek legden telkens meer categorieën arbeiders het werk neer en toonde de massa zich voortdurend vastbesloten. Waarop de "leiders" alleen maar waren bedacht dat was: hoe die massa's onder controle en in de hand te houden. Uitsluitend de angst, dat hun dit op de duur niet zou gelukken deed hen besluiten de staking af te gelasten. En zó groot was hun vrees voor de eigen leden, zó groot ook hun opluchting, dat terstond na het einde van de staking de heer C.T. Cramp, een van de bestuurders van de vakbond van spoorwegpersoneel, openlijk de verzuchting slaakte: "Da's eens, maar nooit weer." Hij vertolkte het gevoel van alle vakbondsleiders. Zij hadden door de wijze waarop de arbeiders tijdens de staking optraden, leren beseffen, dat een algemene staking een gevaarlijk strijdmiddel was, gevaarlijk wel te verstaan voor de vakbeweging zélf, dat het een methode van actie was, die met het wezen der vakbeweging allesbehalve strookte. Vandaar dat wij in de aanvang opmerkten, dat de algemene staking van 1926 de zwanenzang der oude arbeidersbeweging was. Het strijdmiddel kwam wél overeen met haar mythe, niet echter met haar functie. De laatste trad juist tijdens die staking duidelijker dan ooit tevoren in het licht. Het was een zo helder licht, dat de mythe erbij verbleekte.

+ +
+

Dit alles heeft bepaald niet slechts historische betekenis. Integendeel, de algemene staking van 1926 is heden aktueller dan ooit. Wat toen, ook al was het reeds lang zo, op zulk een grote schaal aan het licht kwam, dat vrijwel niemand er meer geheel aan voorbij kon gaan, namelijk de afkeer van de vakbeweging voor de strijd van de arbeidende klasse, dat is sindsdien tot op de huidige dag alleen maar voortdurend sterker op de voorgrond getreden. De algemene staking van mei 1926 toonde aan, dat het streven van de vakbeweging en de strijd van de arbeiders niets met elkaar te maken hebben. Het is iets, dat vandaag door praktisch iedere staking aan het licht wordt gebracht, óók door die welke eind maart/begin april aan de gang was in een groot deel van de Britse automobieliindustrie.

Op hetzelfde moment, dat in de Britse boekwinkels de geschriften der intellektuelen lagen, die de wérkelijke rol van de Britse vakbeweging tijdens de algemene staking van 1926 tot en met alle details in de herinnering terugriepen, demonstreerden de arbeiders van de British Motor Corporation in Coventry en die van de Leylandfabrieken in Cowley, dat de Britse vakbonden nog steeds dezelfde tegenstanders van arbeidersoptreden, nog altijd dezelfde vrienden van het kapitaal en van de regering zijn als zij het ook al een halve eeuw geleden waren. Tijdens die staking bij British Leyland bleek ook, dat de Labourparty in de strijd van de werkers nog altijd even weinig geïnteresseerd is als voor vijftig jaar. Net als toen is Labour uitsluitend bij parlementair-politieke ontwikkelingen betrokken. op 't moment dat de strijd bij Leyland zijn hoogtepunt tegemoet ging wijdde het Labour-weekblad "Tribune" er niet één woord aan. Niet op de klassenworsteling in de Britse auto-industrie had de redactie van "Tribune" het oog gericht, maar... op de opvolging van premier Harold Wilson door hetzij Michael Foot, hetzij James Callaghan. Wij hebben het oog op het nummer van "Tribune" van 2 april j.l. toen de opvolging van Wilson nog niet beslist was, evenmin trouwens als de strijd van de automobielarbeiders.

In 1926 - men kan 't nalezen in het hierboven door ons genoemde boekje van Robin Page Arnot - klaagden de arbeiders er al over, dat de B.B.C. voor hún standpunt in het toenmalige konflikt bitter weinig, om niet te

zeggen helemaal geen aandacht had. Nu, in 1976, was het, voor wat de staking in de auto-industrie betreft, al weer niet anders. Het was Callaghan wat de klok sloeg op het televisiescherm. Desondanks kwamen ook de stakingen toch nog even aan de orde. Niet in die zin, dat de stakende gereedschapmakers van Leyland voor de camera werden gehaald. Nee, op woensdagavond 1 april zagen de televisiekijkers in Groot-Brittannië vakbondsvoorzitter Hugh Scanlon in hun huiskamers verschijnen in een soortgelijke rol als vijftig jaar tevoren door de nobele Jimmy Thomas was vervuld: hij deed een krachtig beroep op de stakers om het werk onmiddellijk te hervatten.

Hadden de schrijvers van herdenkingsliteratuur met het *woord* de wezenlijke positie van de vakbeweging vastgelegd, de autowerkers brachten als gevolg van hun *dad*en die rol voor de zoveelste keer aan het licht. Wat de schrijvers als *geschiedenis* behandelden, dat brachten de arbeiders voor het voetlicht als nog steeds actuele *realiteit*. Het is in die zin, dat wij van *twee* herdenkingen van mei 1926 hebben gesproken. Natuurlijk bedoelden wij geenszins, dat de arbeiders van British Leyland gestaakt zouden hebben om de Britse algemene staking te herdenken. Zij staakten uiteraard, gelijk men in het volgend artikel lezen kan, om zeer konkrete materiële eisen. Daarbij vonden zij echter, net als de generatie van de jaren '20, niet alleen de direkties van B.M.C. en Leyland tegenover zich, maar óók de regering en de Britse vakbeweging. Zo drong zich de vergelijking met wat toen geschiedde welhaast onwillekeurig op.

-
- 1) Wellicht het meest sprekende voorbeeld van een vakbondsleider, die in feite "tot de heersende klasse behoorde" was destijds de voormalige lokomotiefpoetser Jimmy Thomas, die opklom in de bond van spoorwegpersoneel, vervolgens opklom in het vakverbond en wiens enige wens het was om alsmaar verder op te klimmen. "Geen openbare feestmaaltijd is compleet zonder een speech van J.H. Thomas", schreef jaren geleden al Egon Wertheimer in zijn boekje over "De Britse Labourparty" (Ned. vert. Amsterdam 1930). "De geniale tekenaar Low schetst hem alleen in avondtoilet. Geen betoging van afhankelijkheid aan de Britse konstitutie is volledig zonder zijn handtekening, geen organisatie die boven de partijen staat en de klassenstrijd veroordeelt is denkbaar zonder de Right Honorable J.H. Thomas onder haar leden" (Wertheimer, blz. 180/181). In een recent boek over de algemene staking van 1926 (Christopher Farman, "May 1926, the General Strike", blz. 270 en 322) wordt verteld, dat behalve de vrouw van de Labour-Lord Snowden niemand in héél de officiële Britse arbeidersbeweging zó begerig was om de maatschappelijke ladder te beklimmen als Thomas, zijn echtgenote en hun beide dochters, die in haar ouderlijk huis nimmer over de misère der Britse arbeiders, noch over de geschiedenis der Britse arbeidersbeweging, laat staan ooit over de beroemde reformistische Fabian Society hadden horen praten. Toen er aan een van die dochters eens gevraagd werd of zij een 'Fabian' was, antwoordde het jonge meisje in haar onschuld: "Nee, ik ben een Thomas". Peggy Thomas, een van die twee dochters, trouwde juist in de dagen van de algemene staking. Met een takteloosheid waarin - en dat zegt wat - geen enkele andere vakbondsleider hem overtrof, nodigde haar vader op de bruiloft een reeks kopstukken van het Britse kapitalisme, de Britse aristocratie en de Conservatieve partij. Tot de gasten die het bruiloftsregister tekenden behoorde ook premier Baldwin, die juist op dat

moment bezig was de zogenaamd door Thomas geleide algemene staking met troepen en vrijwilligers te breken. Het feit had voorwaar symbolische betekenis en werpt op de rol van de vakbondsbureaucratie een zó helder licht dat wij er nauwelijks iets aan hebben toe te voegen.

=====

S T R I J D   B I J   B R I T I S H   L E Y L A N D

Al degenen die licht geneigd zijn om aan sprookjes te geloven, zouden er goed aan doen zich eens te verdiepen in de gebeurtenissen die zich tussen 9 maart en 5 april van dit jaar hebben afgespeeld binnen het gigantische auto-concern van British Leyland. In een tijdsverloop van precies vier weken hebben de arbeiders van diverse tot deze onderneming behorende fabrieken laten zien, hoe of het in werkelijkheid is gesteld met allerlei klakkeloos geuite beweringen, die - helaas - maar al te dikwijls al even klakkeloos voor zoete koek worden geslikt.

Eén van de lukrake beweringen die wij op het oog hebben kon men op 9 april j.l. aantreffen in het dagblad van de Nederlandse C.P. Op die datum schreef "De Waarheid" namelijk, dat de Britse vakbonden tot de tegenstanders van de loonpolitiek van de Labour-regering behoren en dat zij - de bonden - de opvatting zouden huldigen, "dat de Britse vakbeweging de koopkracht van de arbeiders moet verdedigen."

Men behoeft zich niet eens grondig te verdiepen in hetgeen er bij British Leyland is geschied om te beseffen hoezeer met een dergelijke uitspraak de waarheid geweld wordt aangedaan. Volkomen in strijd met hetgeen bedoeld blad zijn lezers probeert wijs te maken, hebben de Britse vakbonden zich juist - geruime tijd geleden al - achter de loonpolitiek van het Labour-kabinet geschaard. Zij hebben met de regering een "centraal akkoord" gesloten, dat onder andere bepaalt, dat in het kader van de inflatiebestrijding de lonen in Groot-Brittannië per jaar niet meer dan £ 6,- omhoog mogen gaan. Juist omdat de bonden zich stipt wensen te houden aan de naleving van dat akkoord, heeft de vakbond van mecaniciëns - de Amalgated Union of Engineering Workers (A.U.E.W.), één van de grootste Britse vakbonden - zich niet achter de eis tot loonsverhoging gesteld, waarvoor 32 gereedschapsmakers van Leyland's carburatorenfabriek in Birmingham op de 9e maart 1976 in staking gingen. Juist omdat de A.U.E.W., die in dit opzicht allerminst van andere bonden verschilde, de loonpolitiek van de regering steunde, was de staking "wild" en juist vanwege het door dik en dun ondersteunen van die anti-inflatoire loon- en inkomenspolitiek riep de president van de A.U.E.W. tot werkhervatting op, sterker: werden de stakers gelast weer aan de arbeid te gaan.

De stakers van Leyland, niet slechts de 32 in Birmingham, maar ook de verscheidene honderden in andere Leyland-fabrieken, die kort na hen tot strijd overgingen, moesten hun eigen boontjes doppen, vonden bij hun aktie voor de verbetering van hun zinkend levenspeil niet alleen de Labour-regering maar óók de bonden tegenover zich. De oude legende, dat de bonden de belangen der arbeidende klasse zouden verdedigen, ontelbare keren eerder reeds ontmaskerd, werd door de werkers van Leyland voor de zoveelste keer

als een mythe aan de kaak gesteld.

Het was bepaald niet de enige mythe die werd ondergraven. Een zelfde lot was beschoren aan het juist de laatste weken weer kwistig rondvertelde sprookje, dat Michael Foot - de (inmiddels verslagen) konkurrent van James Callaghan als opvolger van Harold Wilson - een "linkse" politicus zou zijn, dat wil zeggen iemand, die vanwege zijn "radikale", "socialistische" of "oppositie" denkbeelden als premier voor het Britse kapitaal minder acceptabel zou zijn dan zijn mededingen van de rechtervleugel. Maar juist in het bij British Leyland uitgebroken konflikt heeft Michael Foot, in de hoedanigheid van minister van werkgelegenheid, een rol gespeeld, die weinig heel laat van de radikale standpunten die hem worden toegeschreven. Niet op de onverzettelijkheid van de Leyland-direktie is de loonsverhoging van de gereedschapsmakers afgestuit, maar op de onverzettelijkheid van de minister.

Op 1 april 1976 schreef de "Yorkshire Post" in een hoofdartikel, getiteld "De les van Leyland", dat er voor de eis van de arbeiders wel begrip kon worden opgebracht, aangezien de direktie hun in de loop van het vorige jaar een loonsverhoging in december in 't vooruitzicht had gesteld, maar dat het ministerie - "een direkte vertegenwoordiger van minister Michael Foot", onthulde "The Sunday Times" op 4 april - haar had verboden. Wat "links" of "rechts" binnen de Labourparty ook moge betekenen, zo onthulde de strijd bij Leyland, van de twee vleugels staat de een bepaald in geen enkel opzicht dichter bij de arbeiders dan de andere en de heer Foot is voor het Britse kapitaal bepaald niet minder betrouwbaar dan Wilson of Callaghan.

Er is méér dat de stakingen bij Leyland aan 't licht hebben gebracht. Hoe vaak wordt er niet beweerd, dat arbeiders die voor puur materiële eisen in aktie komen de kapitalistische verhoudingen nooit ernstig kunnen bedreigen; dat daarvoor een heel ander soort strijd is vereist, een strijd die een politiek bewustzijn veronderstelt en een politiek karakter heeft? De onhoudbaarheid van de stelling springt in het oog wanneer men het alerbelangwekkendste en zeer uitvoerige artikel leest, dat de reeds terloops door ons genoemde "Sunday Times" op 4 april j.l. aan de "wilde" aktie bij Leyland wijdde.

"De gereedschapsmakers in Birmingham", zo schreef dit blad, "waren er allerminst op uit de nationale loonpolitiek de genadestoot te geven. Zij betoogden alleen maar, dat zij niet akkoord gingen met de konsekwenties van die politiek voor hen. Niettemin hebben zij de regeringspolitiek ten aanzien van lonen en inkomens een ernstige slag toegebracht, ook al hebben zij het werk moeten hervatten zonder dat de overeenkomst inzake het maximum van £ 6,- 's jaars werd gewijzigd. De gebeurtenissen van de afgelopen dagen zullen verstrekkende gevolgen hebben voor de tweede fase van het loonbeleid. De rede die de leider van de transportarbeidersbond Jack Jones, die als de ontwerper van de £ 6,- overeenkomst kan worden beschouwd, gisteren heeft gehouden, wijst er op, dat ook de leiders van de bonden van niet-geschoolde arbeiders ervan overtuigd raken dat in fase twee het loonbeleid met groter soepelheid moet worden gevoerd...."

Het bewuste, groot opgemaakte artikel in "The Sunday Times" droeg het veelzeggende opschrift: "Hoe 32 man de loonpolitiek van Labour hebben geschokt; de stakers van Leyland hebben een slag verloren, maar zouden best eens het gevecht over de beloning der geschoolde arbeiders kunnen winnen." De strekking van het betoog is van dien aard, dat men onwillekeurig wordt

herinnerd aan de Britse mijnwerkersstakingen van 1972 en van 1973 op 1974. Toen één van onze Britse vrienden, in Wales vertoevend, tot een paar mijnwerkers zei, dat zij met hun aktie het toenmalige kabinet-Heath ten val zouden brengen, antwoordden zij hem, dat zij daar helemaal niet op uit waren en dat het er hun alleen maar om te doen was voor hun zware arbeid in de schachten een redelijke beloning te verkrijgen. Maar wat die arbeiders zich omtrent hun eigen handelen en optreden ook mochten voorstellen, juist de val van het kabinet-Heath was het regelrechte resultaat van hun strijd. Voor de stakers van Leyland geldt hetzelfde. Een simpele loonaktie was het die zij ondernamen. De echo ervan weerklonk op de Londense geldbeurs en overall waar valutahandel wordt bedreven. Als gevolg van hun optreden kwam het pond Sterling onder zware druk te staan, werd heel het anti-inflatiebeleid van de regering en daarmee ook de regering zelf bedreigd. In het licht daarvan is het begrijpelijk, dat de stakingen bij Leyland wekenlang voorpagina-nieuws in alle Britse kranten waren en dat "The Sunday Times" sprak van "dramatische gebeurtenissen". De konsekwenties van die stakingen zullen ongetwijfeld niet minder aandacht krijgen dan de stakingen zelf.

Wat betekent het nu precies, dat de Britse vakbondsleiders, om de woorden van "The Sunday Times" te herhalen, voorstanders zijn geworden van grotere soepelheid in fase twee van de loonpolitiek? Het betekent allerm minst dat zij, gelijk "De Waarheid" heeft gesuggereerd, die loonpolitiek, die zij zelf mede hebben ontworpen - Jack Jones in de eerste plaats - nu opeens verwerpen. Niet tegen die loonpolitiek kanten zij zich, zij ijveren voor een wat minder starre toepassing. De vraag waaróm zij dat doen is gemakkelijk te beantwoorden. Zij zijn ertoe genoopt door de druk van hun eigen leden; zij moeten wel willen zij de arbeiders in het gareel houden. Het besef daarvan heeft de staking van de Leyland-arbeiders hun bijgebracht.

Vóór de stakingen bij Leyland uitbraken waren regering en vakbeweging er beide van overtuigd, dat zij de Britse arbeiders wel voor hun karretje zouden kunnen spannen. Indien de bonden zich akkoord verklaarden met een loonplafond en indien de regering een hartstochtelijk beroep deed tot inperking der inflatie via matiging van de looneisen met daarbij het argument, dat voortgezette inflatie de werkgelegenheid zou bedreigen, dan zou, zo was de verwachting, de Britse arbeidersklasse het wel slikken. Aan die verwachting is door de stakingen bij Leyland de bodem ingeslagen.

De Britse economie en de Britse export interesseert de Britse arbeider weinig, de werkgelegenheid veel minder dan de politieke kopstukken wel hadden verondersteld. Op een van de laatste dagen van maart werd in de Londense regeringswijk een betoging voor het behoud van de werkgelegenheid gehouden. Politieke idealisten hadden haar georganiseerd. Van de niet meer dan in totaal 400 deelnemers bestond het meerendeel - dat viel aan hun voorkomen duidelijk te zien - eveneens uit politieke idealisten. Van enige belangstelling van de kant van de arbeiders viel totaal niets te bespeuren. Toen tijdens de jongste kolenstaking iemand aan een van de stakende kompels vroeg, of hij niet bevreesd was, dat de staking tot stillegging van bepaalde schachten of mijnen zou leiden en of hij niet van mening was, dat goedkope kolen een nationaal belang waren, antwoordde de aangesprokene: "Luister man, als jij van mening bent, dat die kolen tegen dit loon gedolven moeten worden, niets let je. Ze zitten dáár in de grond. Ga de schacht in en delf ze. Wij zijn niet geïnteresseerd."

In feite had Groot-Brittannië voor wat Leyland betreft met een derge-

lijk iets te maken. Het concern werd tegen het einde van de jaren '60 gevormd uit 97 ondernemingen, waaronder 27 autofabrieken. Het ontstond na vele fusies, o.a. van Rover, Jaguar, Austin en Morris en het werd de grootste Britse auto-producent, met de grootste Britse auto-export, een bedrijf derhalve, dat voor de Britse economie van de allergrootste betekenis was en is. Het werd tevens een bedrijf waar in iedere fabriek, vanwege een ander verleden en een andere organisatie ook een andere loonpolitiek heerste met het gevolg, dat er van de stichting af een aanzienlijke arbeidsonrust heerste met alle gevolgen van dien voor de produktiviteit.

Alleen al tussen oktober 1974 en oktober 1975 waren er bij British Leyland 44 stakingen die leidden tot een produktieverlies van 8,8 miljoen manuren en 137.000 auto's. Door stakingen in andere sectoren van het Britse bedrijfsleven gingen nog eens 1,7 miljoen manuren verloren bij Leyland. De Britse arbeiders dachten er niet over af te zien van hun looneisen terwille van de Britse economie. Zij zagen niets in een verbetering van die economie, indien slechts het kapitaal en niet ook zij daarvan zouden profiteren.

Als gevolg van dat alles werd het bestaan van British Leyland ernstig bedreigd. Vorig jaar pompte de staat er een bedrag van 1 miljard gulden in en de totale staatssteun in de naaste toekomst wordt op 7 miljard gulden geraamd. Daarbij heeft de regering de voorwaarde gesteld, dat de produktie omhoog moet en dat er een eind moet komen aan de arbeidsgeschillen. Maar de Britse werkers zijn niet van plan de buikriem aan te snoeren om de positie van het kapitaal te verbeteren. Indien hún werkgelegenheid alleen maar betekent, dat zij alsmaar hetzelfde, voortdurend minder waard worden de loon ontvangen, dan maakt die werkgelegenheid voor hen niet zoveel meer uit. "Het nationale belang" is een frase, die ze zo langzamerhand wel hebben leren doorzien. Niet daarvoor, maar voor hun klassebelang ijveren ze. Er is zich bij de Britse arbeidersklasse een mentaliteitsverandering aan het voltrekken, die niet alleen de ondernemers, maar ook de vakbonden met lede ogen aanzien. Niet voor niets schreef "The Sunday Times" dat de gang van zaken bij Leyland het bestaan van de A.U.E.W. zélf raakt. Het gaat om dezelfde mentaliteitsverandering als waarvan vier jaar geleden de Britse mijnwerkers blijk gaven, toen zij het onderhoud van de schachten tijdens hun grote staking weigerden en luidkeels verkondigden, dat die schachten wat hun betreft ter helle konden varen.

De "Yorkshire Post" heeft - hoewel het in een proletarisch distrikt verschijnende blad er niet omheen kon de eisen van de arbeiders begrijpelijk te noemen - de Leyland-arbeiders er niettemin op gewezen dat het Leyland-concern met belastinggelden op de been werd gehouden en dat, wanneer de belastingbetalers zich een offer getroosten er toch ook wel een offer van de Leyland-arbeiders mocht worden verwacht. De Leyland-arbeiders echter hebben zich door dat argument niet van de wijs laten brengen. Zij weten maar al te goed, dat het eenvoudig belachelijk is om de regeringshulp aan Leyland als een "offer van de belastingbetaler" voor te stellen. Die regeringshulp is ook niet in de eerste plaats op 't behoud van hún werkgelegenheid gericht, maar op het behoud van de via de export uit hun arbeid verkregen winsten. Zij vermogen niet in te zien, waarom zij voor die winsten zouden moeten offeren. Zij hebben in maart en april j.l. dan ook niet gearzeld British Leyland een produktieverlies van bijna £ 30 miljoen te bezorgen en 't concern daarmee opnieuw aan de rand van de afgrond te brengen. De vastbeslotenheid waarmee zij dat deden, hun krachtige strijdwil,

zij maakten, konstateerde "The Sunday Times", grote indruk op het Britse publiek. De "Yorkshire Post" konstateerde, dat de stakers van Leyland een gevaarlijker oppositie van de regering vormde dan andere - bedoeld was natuurlijk: politieke - opposities. Dat heeft noch deze krant, noch enige andere krant ooit van een door de vakbeweging geleide aktie kunnen schrijven.

Voor de zoveelste keer in luttele jaren hebben geheel zelfstandig strijdende arbeiders in Groot-Brittannië een kracht ontwikkeld die de zo krachtig georganiseerde bonden nimmer ontwikkelen konden. Die kracht hebben hun klassevijanden moeten erkennen ondanks het feit, dat het "centraal akkoord" voorlopig onverzwakt gehandhaafd is. Door vakbondsleiders als Hugh Scanlon, Bob Wright en Ken Cure van de A.U.E.W. hebben de stakers zich niet laten intimideren. Zij hebben voor zover zij het niet al wisten, geleerd dat de zogenaamde "arbeidersregering" en "hun eigen" organisaties aan de andere kant van de barrikade staan, zoals ook de machinisten begin april ervoeren toen Sidney Weighel, de algemeen secretaris van de bond van spoorwegpersoneel, zich - blijkens een bericht in de "Daily Telegraph" - fel tegen hun zelfstandige akties keerde. Een dag eerder betoogde het Conservatieve parlamentslid Douglas Hurd in de "Oxford Journal" dat de vakbeweging aan alles schuld droeg en dat Ted Heath, toen hij nog minister-president was, tevergeefs tegen die invloed had gewaarschuwd. Maar de treinmachinisten, de arbeiders van Leyland en ontelbare andere categorieën arbeiders weten beter. Het is bepaald niet de schuld van de bonden als er in Engeland gestaakt wordt of de op het belang van de ondernemers gerichte politiek van Labour schipbreuk zou leiden. Als het aan de bonden ligt worden de belangen van het ondernemerdom gediend ten koste van de arbeidende klasse. De staking bij Leyland heeft getoond, dat die vlieger niet zo gemakkelijk opgaat als de bezittende klasse wel zou wensen.

=====

WILDE AKTIES EN SABOTAGE IN DE U. S. A.

De New Yorkse korrespondent van het Britse dagblad "Daily Telegraph" berichtte op 3 april j.l., dat de Verenigde Staten gekonfronteerd werden met een grote reeks "wilde" stakingen, die zich als een golf uitbreidden van de Atlantische kust naar de kust van de Stille Oceaan. Wat aan die stakingen opviel, volgens de korrespondent, was dit, dat zij gepaard gingen met handelingen, die de herinnering wakker riepen aan het optreden der machinevernielers uit het begintijdperk van het kapitalisme in Engeland. Er was in verscheidene gevallen sprake van sabotage en van de vernieling van apparatuur. Wat daar achter stak was heel iets anders dan destijds bij de machinevernielers. Deze dachten, dat zij door het stukslaan van stoomwerktuigen en weefgetouwen konden ontsnappen aan hun proletarisch lot. De stakers in de Verenigde Staten van nu zijn niet zo naief. Hun optreden echter heeft een konkrete bedoeling en oorzaak. Het is de reactie op de aanwerving van onderkruipers. Is het nog nodig te vertellen, dat hun handelingen niet slechts bij het ondernemerdom, maar ook bij de vakbeweging in Amerika grote ontsteltenis (de woorden zijn letterlijk ontleend aan het bericht van se genoemde korrespondent) heeft gewekt?

=====

E E N B I J E E N K O M S T I N O X F O R D

Enige tijd geleden, toen wij in "Daad en Gedachte" een beschouwing wijdden aan de ondergang van de Franse Groep I.C.O. (Informations Correspondance Ouvrières) hebben wij blijk gegeven van de opvatting dat deze en soortgelijke groepen hun bestaan danken aan de omstandigheid, dat de oude arbeidersbeweging tot het verleden behoort, de nieuwe beweging der arbeiders daarentegen nog maar nauwelijks is geboren en nog in ontwikkeling verkeert. De groepen van nu vormen de nieuwe arbeidersbeweging n i e t ' Het is een dwaling te veronderstellen, dat zij, of sommige daarvan, zich tot een nieuwe arbeidersbeweging zouden kunnen ontwikkelen. Die dwaling berust op een misvatting van de nieuwe arbeidersbeweging. Die misvatting bestaat hieruit, dat de nieuwe arbeidersbeweging niet of onvoldoende als de beweging van de arbeiders z é l f wordt onderkend.

Het is onze overtuiging, dat de levensduur van dergelijke groepen des te korter zal zijn naarmate deze fundamentele misvatting sterker bij hen heerst. Hoe meer zij zichzelf - bewust of onbewust - met de nieuwe arbeidersbeweging vereenzelvigen des te minder oog hebben zij voor het klasse-optreden waaruit de w e r k e l i j k e nieuwe arbeidersbeweging tenslotte zal resulteren, een klasse-optreden waarbij de nieuwe arbeidersbeweging van morgen telkenmale reeds in de kiem aanwezig is.

Hoe meer dergelijke groepen zichzelf beschouwen als een soort van "zuurdesem", hoe meer zij het als hun "taak" zien om een "socialistisch bewustzijn" te ontwikkelen dat naar hun mening aan het handelen van de arbeiders ontbreekt, des te minder beseffen zij dat niet nieuwe gedachten tot nieuwe daden leiden, maar dat o m g e k e e r d een geheel nieuwe wijze van handelen tot nieuwe gedachten voert. Zij worden als gevolg daarvan hoe langer hoe steriel, dat wil zeggen: zij verwijderen zich hoe langer hoe verder van de realiteit.

Zelf plegen de groepen als zodanig daar weinig van te bespeuren. Aan hun sympathisanten blijft het proces vaak genoeg niet verborgen, ook al geven deze zich dan ook vaak genoeg geen rekenschap wat of er precies aan de hand is. Zij worden in de groep teleurgesteld en verdwijnen. De groep als zodanig echter sleept haar bestaan voort en niet zelden komt het voor, dat zij juist anderen van steriliteit beschuldigt.

Een dergelijke beschuldiging van de kant van zo'n groep is maar al te begrijpelijk. Zij immers verstaat onder steriliteit heel wat anders, te weten: n i e t een positie die in scherp contrast staat tot de werkelijkheid van de arbeidersstrijd en tot de werkelijke maatschappelijke ontwikkeling, maar: een tekort aan daden. De groep "doet" iets en beschouwt zich op grond dáárvan als niet-steriel. Zij realiseert zich niet, dat er tussen datgene wat zij doet en datgene wat de arbeiders doen een groot en principiële verschil bestaat. Juist dat verschil is de oorzaak van haar onvermijdelijke ondergang. Hoe groter haar wil tot daden, hoe groter haar ongeduld, des te meer en des te sneller raakt zo'n groep in tegenstelling niet slechts met het optreden van de arbeiders, maar óók met de opvattingen die zij oorspronkelijk scheen te verkondigen. Zowel door het een als door het ander wordt zij een obstakel op de weg van de nieuwe arbeidersbeweging.

De direkte aanleiding dat wij deze opvattingen hier nog eens hebben samengevat is een bijeenkomst, die op 3 en 4 april j.l. in de Britse stad Oxford werd gehouden. Het ging om een landelijke konferentie van diverse

"Solidarity"-groepen. Onderwerp van discussie, zo was van te voren bepaald, zou "de nieuwe arbeidersbeweging" zijn en de gedachtenwisseling zou worden gevoerd aan de hand van een tekst, die ongeveer twee jaar geleden door enkele Franse kameraden werd gepubliceerd, nadat zij uitvoerig was bediscussieerd met een Britse, een Belgische, een Italiaanse en een Nederlandse makker, welke laatste deel uitmaakt van de groep "Daad en Gedachte". Wij hebben aan de bewuste tekst destijds in ons blad aandacht besteed 1). Voor de discussie in Oxford waren degenen die bij het samenstellen van de bedoelde tekst betrokken waren uitgenodigd.

Aan de bijeenkomst in Oxford was een en ander voorafgegaan. De Britse makker die aan de tekst over de nieuwe beweging had meegewerkt was uit de Londense groep van "Solidarity" geroyeerd 2); de oorspronkelijk in de Franse taal verschenen tekst had in Groot-Brittannië een tweede Engelse druk beleefd, waaraan de groep Londen een uitvoerig commentaar had toegevoegd. In dat commentaar werd weliswaar de tekst uitbundig geprezen maar tegelijkertijd ook veroordeeld. Uit die veroordeling bleek, dat er tussen de Londense groep van "Solidarity" en degenen die het met de tekst grotendeels eens waren diepgaande verschillen bestonden. Ook op die verschillen hebben wij al eerder in ons blad gewezen 3). Zij kwamen in hoofdzaak hierop neer, dat de groep "Solidarity" van mening bleek, dat aan de nieuwe strijd een nieuw bewustzijn vooraf dient te gaan, dat zij het als haar taak beschouwt de nieuwe beweging der arbeiders van een "socialistische inhoud" te voorzien, dat zij - in één woord - niet aan de werkelijke praktijk haar inzichten omtrent de komende beweging wenst te ontleen, maar integendeel haar inzichten wenst voor te schrijven aan de praktijk.

De verwachting was, dat de discussie in Oxford in hoofdzaak om deze geschilpunten zou draaien. Maar die verwachting is in geen enkel opzicht uitgekomen. Voor zover de groep "Solidarity" zich zelf van deze fundamentele verschillen bewust was ging zij iedere discussie uit de weg en voor zover er door sommigen wél gediscussieerd werd bleek, dat de discussianten geen flauwe notie hadden van de dingen waarom het werkelijk ging. De bijeenkomst in Oxford beantwoordde dientengevolge in geen enkele opzicht aan de bedoelingen en ging tenslotte als een nachtkaaars uit. Het werd één van de allerslechtstebijeenkomsten die wij ooit hebben bijgewoond. Niettemin hebben wij haar toch uitermate leerzaam gevonden. Leerzaam was zij namelijk in zoverre, dat zij ons de bevestiging bracht van de zienswijze, die wij hierboven in het kort hebben weergegeven.

Die makkers van "Solidarity", die zich niet van discussie verre hielden, bleken het slachtoffer van een kolossaal misverstand. Zij verkeerden min of meer in de mening, dat een discussie over de nieuwe arbeidersbeweging beoogde een vernieuwing van de groep "Solidarity" tot stand te brengen. Zij die de discussie uit de weg gingen waren kennelijk het slachtoffer van hetzelfde misverstand. De eersten wilden daar wél over praten omdat zij de praktijk van "Solidarity" wel voor verandering vatbaar achtten, de overigen wilden er over zwijgen, omdat zij de noodzaak van een andere

-
- 1) Zie het opstel "Notities over de nieuwe beweging van de arbeiders" in "Daad en Gedachte" van november 1974.
  - 2) Zie het artikel "Over de zogenaamde fouten van de arbeidersklasse" in "Daad en Gedachte" van maart 1976.
  - 3) Zie hetzelfde opstel.

"Solidarity"-praktijk in het geheel niet inzagen. Maar noch dezen, noch genen hadden er ook maar enig begrip van wat de samenstellers van de ter discussie staande tekst met de nieuwe arbeidersbeweging werkelijk bedoelden.

Als er één ding in Oxford aan het licht kwam, dan wel dit, dat de Engelse groep "Solidarity" voor de nieuwe arbeidersbeweging geen enkel oog heeft. Als gevolg daarvan heeft zij ook geen enkel oog (meer) voor de daden van de arbeiders. Er was een tijd - hij ligt al vele jaren achter ons - dat in ieder nummer van "Solidarity" aandacht werd besteed aan de strijd van de Britse arbeidende klasse. Dat is thans niet meer het geval en naar onze mening hierom niet, doordat de groep "Solidarity", zodra zij een poging doet om arbeidersakties te analyseren, in de grootste moeilijkheden geraakt. Als gevolg van het karakter van die akties zelf ontstaan naar aanleiding daarvan binnen haar gelederen de grootst mogelijke meningsverschillen. Dat bleek voor het eerst op duidelijke wijze bij de mijnwerkersstaking van 1974, het bleek vervolgens naar aanleiding van het optreden van de arbeidersraad van Ulster. Inplaats van informatie over de klassenstrijd brengt het blad "Solidarity" thans nog uitsluitend ideologische beschouwingen. Het gaat "Solidarity" niet meer om wat de arbeiders doen, maar om datgene wat "Solidarity" wil dat ze doen en wat ze volgens de groep zouden moeten doen. Daarmee is de groep meer dan ooit in de positie geraakt die wij hiervoor hebben beschreven. Het proces komt voor ons bepaald niet onverwacht. Een verrassing was slechts, dat ons in Oxford bleek dat het met zulk een ontwikkeling gepaard gaande ontbindingsproces nog veel sneller blijkt te verlopen dan wij hadden voorzien.

Uit gesprekken in de diskussiepausen bleek ons, dat de groep "Solidarity" een buitengewoon sterk verloop heeft. Tegenover het éne royement van de man die onze opvattingen deelt, staat een zeer groot aantal dat eigener beweging is vertrokken. De interne democratie binnen de groep sterft uit en blijkt hoe langer hoe meer een mythe. Kritiek wordt niet (meer) gewaardeerd en wordt stelselmatig uit de weg gegaan. Kritische ingezonden stukken worden niet meer in de groep besproken of onder de tafel gewerkt. Daarnaast worden stelselmatig pogingen ondernomen om de verschillen met kritici die op het standpunt van de nieuwe arbeidersbeweging staan te ontkennen of te bagatelliseren. Inplaats van de verschillen ernstig te nemen, zich af te vragen waar ze vandaan komen en wat ze betekenen, neemt de groep een houding aan van: dat is precies hetzelfde wat wij óók beweren. Gevolg: elk intern groepsleven sterft uit en inplaats daarvan ziet men de dood in de pot.

Uit Oxford zijn wij huiswaarts gekeerd met de stellige overtuiging dat het einde van "Solidarity" dichterbij is dan de sterk in aantal verminderde leden van "Solidarity" wel zullen willen geloven. We hebben echter in dat zelfde Oxford sterker dan ooit de overtuiging opgedaan, dat aan de nieuwe arbeidersbeweging de toekomst is. Trouwens: zij manifesteerde zich, op hetzelfde tijdstip dat in Oxford de misverstanden hoogtij vierden op niet geringe afstand van die konferentieplaats. Zeven kilometer van Oxford ligt Cowley, de stad waar één van de fabrieken van British Leyland is gevestigd. Daar stonden, ten tijde van de bijeenkomst, de Leyland-arbeiders in bittere, geheel zelfstandige strijd.

"Als je werkelijk wilt weten wat of de nieuwe arbeidersbeweging is en voorstelt", zei iemand in de lunchpauze tegen een niet-begrijpende conferentie-deelnemer, "dan moet je eens enkele mijlen verderop gaan kijken." Maar de aangesprokene had er geen idee van, wat er werd bedoeld.

PEUGEOTARBEIDERS VERJOEGEN DE POLITIE

Het Franse dagblad "Le Monde" bevatte onlangs een belangwekkend bericht over het optreden van de arbeiders van de bromfiets- en rijwielfabriek van Peugeot in een der Oost-Franse industrieplaatsen. Het personeel van die fabriek was, om kracht bij te zetten aan zijn eisen met betrekking tot lonen en arbeidsvoorwaarden, niet slechts in staking gegaan, maar had daarbij tevens de fabriek bezet. Dat op zichzelf was niet zo bijzonder. Er is in Frankrijk regelmatig sprake van stakingen met bedrijfsbezetting. Er zijn er, vrijwel aan één stuk door, honderden tegelijk in verschillende delen van het land en heel vaak is daarbij dan ook nog sprake van de gijzeling van direktieleden of leden van de staf.

Het bijzondere van de aktie zat hem ook niet hierin dat al vrij spoedig na het begin van de bezetting de politie ten tonele verscheen om op verzoek van de direktie de bezetters te verjagen. Want ook dat is aan de orde van de dag en doet zich in Frankrijk bij de meeste bezettingsstakingen voor. Nieuw echter was, wat er bij de rijwielfabriek van Peugeot vervolgens geschiedde. In tegenstelling tot andere akties, die na een dergelijk politie-optreden doorgaans verlopen, lieten de Peugeot-arbeiders het er niet bij zitten. Ze ondernamen met z'n allen een verrassende aanval op het door de politie bezette bedrijf en slaagden er, door het massale van die aanval - het ging om een paar duizend arbeiders - binnen de kortst mogelijke tijd in de politie uit het fabrieksgebouw te verjagen.

Voor zover ons bekend is iets dergelijks nog niet eerder gebeurd. Het is wél voorgekomen - onder andere enkele jaren geleden tijdens een bezetting van de S.E.A.T.-fabrieken in Barcelona - dat arbeiders zich tot het uiterste verdedigden wanneer de politie hen uit een bezet bedrijfspand poogde te verdrijven. Maar dat arbeiders, nadát zij eenmaal verdreven waren de in een fabriek achtergebleven politie aanvielen, is iets nieuws.

Het ging - is het nog nodig om het op te merken - om een aktie die niet door de bonden werd gesteund. De arbeiders handelden geheel op eigen initiatief. Zij streden onder eigen leiding. Dat is een strijdvorm, waarvan somtijds wordt beweerd, dat de arbeiders daarmee onvoldoende kracht kunnen ontwikkelen. Welnu, de bewuste politie-agenten zullen het tegendeel kunnen getuigen.

=====

BERICHT AAN DE LEZERS

Nu we weer aan het begin van de vakantiemaanden staan, komt er weer enige wijziging in de aflevering van "Daad en Gedachte". Zo de lezers zich zullen herinneren, komen wij in de regel in de maand juli of augustus niet met een nummer van "Daad en Gedachte", doch met een brochure. Een brochure kunnen we namelijk van tevoren gereed maken terwijl een maandblad, wil het enige aktualiteit behouden, niet lang van tevoren kan worden verzorgd.

Dit jaar kunnen de lezers in de maand juni weer een brochure verwachten. Het wordt de brochure "Materie en materialisme", een geschrift, dat nog door onze in 1974 overleden vriend Theo Maassen is verzorgd.